

ESIPUHE

Ajauduin huumeiden pariin vahingossa. Tehdessäni ensimmäistä empiirisesti painottunutta tutkimustani rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käytämisestä huomasin, että huumausainekontrollissa tuntui olevan jotain aivan erityistä. Huumausainepoliittisen toimikunnan sihteereinä toimineet Aarne Kinnunen ja Markku Soikkeli kiinnostuivat havainnoistani. Myös ylitarkastaja Tapani Sarvannin mielenkiinto heräsi. Heidän antamalla tuella sain alulle ensimmäisen huumeisiin keskittyneen tutkimukseni. Tämän jälkeen paluuta ei ole ollut. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ylijohtaja Tapio Lappi-Seppälä on suhtautunut asiaan suopeasti.

Väitöskirjatyöni ohjaajana on toiminut professori Dan Frände. Hän on näiden vuosien varrella jaksanut uskoa työn valmistumiseen, vaikka en ole aina malttanut keskittyä sen tekemiseen. Kiitän esitarkastajia osastajohtaja Pekka Hakkarasta ja professori Per Ole Träskmania heidän antamistaan arvokkaista kommentteista. Ilokseni Träskman lupautui myös vastaväittäjäkseni.

Olen käyttänyt tutkimuksessani monipuolista empiiristä aineistoa, jota olen kerännyt yhdessä tutkimusavustajieni kanssa jalkautumalla käräjäoikeuksien arkistoihin. Syyttämättäjättämis- ja rangaistusmääräysaineiston hankkimisessa on avustanut Valtakunnansyyttäjänvirasto. Erityinen kiitos kuuluu valtiosyyttäjä Leena Metsäpellolle. Tilastollista aineistoa olen saanut Tilastokeskuksesta yliaktuaari Tuomo Niskasen avustuksella. Tutkimusta tehdessäni olen haastatellut useita kymmeniä eri viranomaisia ja järjestöjen edustajia. Olen samalla saanut mahdollisuuden tutustua moniin mielenkiintoisiin paikkoihin. Hyvin jännittävää oli päästä seuraamaan poliisin toimintaa. Suuri kiitos kaikille teille, joita olen vaivannut lukuisilla pyynnöillä ja kysymyksillä. Tätä tutkimusta varten kerätyn uuden haastateluaineiston litteroinnissa avustivat Sari Kemppi, Sanna Rönkä ja Elsa Saarikkomäki. Elina Liisanantti on tallentanut suuren osan asiakirja-aineistosta tilastolliseen muotoon. Gun-Britt Kuusimäki on monesti opastanut minua kopiokoneen käytön saloissa.

Tutkijana ei pysty toimimaan ilman erilaisia vertaisryhmiä. Huumetutkijoiden verkosto – Huumeseula – on kokoontunut säännöllisesti syksystä 2001 lähtien. Seulan vetäjinä toimineiden Pekka Hakkaraisen ja Christoffer Tigerstedtin luoma ilmapiiri on ollut vertaansa vailla. Suorittaessani Seulassa ”yhdeksän vuotta kestäneen peruskoulun pakollisen oppimäärän” olen saanut tärkeää palautetta. Kiitos varsinkin teille: Aarne Kinnunen, Jussi Perälä, Matti Piispa, Mikko Salasuo, Tuukka Tammi, Riitta Varkemaa ja Antti Weckroth. Vuosien varrella olemme yhteisesti suunnitelleet ja

jopa toteuttaneet useita tutkimushankkeita. Toinen tärkeä viiter ryhmä on ollut pieni kriminologisen tutkimuksen ympärille keskittynyt tutkijapiiri, jonka avainhenkilöitä ovat Anne Alvesalo ja Timo Korander. Empiiristä tutkimusta tehdessäni olen etäännytynyt niistä syvällisistä oikeusteoreettisista kysymyksistä, joita pohdimme antaumuksella Samuli Hurrin kokoamissa piireissä.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkijayhteisö on muodostanut yli kymmenen vuoden ajan turvallisen tyyssijan, josta on aina löytynyt aikaa paneutua esittämiini kysymyksiin. Poikkitieteellisessä yhteisössä harjoitettu sosiologisen mielikuvituksen käyttö on ihastuttanut minua monta kertaa. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on henkisen tuen lisäksi panostanut minuun lukemattomilla muilla tavoilla. Olen voinut tehdä kiinnostavia tutkimuksia, avukseni on palkattu ahkeria tutkimusavustajia, olen toiminut erilaisissa asiantuntijatehtävissä niin ylijohtajan kuin kriminologisen tutkimusjohtajankin tuella. Tästä syystä ei liene ihme, että olen viihtynyt hulpeassa työhuoneessani usein yön pikkutunneille asti. Oikeusministeriö rahoitti seurantatutkimusta huumausaineen käyttörikosuudistuksesta ja tämän jälkeen pystyin Alkoholitutkimussäätiön myöntämän apurahan turvin syventymään väitöskirjaani kolme vuotta.

Käsikirjoitusta tai sen osia ovat kommentoineet Anne Alvesalo, Päivi Honkatukia, Samuli Hurri, Tuulikki Kainulainen, Janne Kivivuori, Timo Korander, Jaakko Käär, Tapio Lappi-Seppälä, Sanna Rönkä ja Elsa Saarikomäki. Tutkimuksen taitosta ja ulkoasusta vastasi rautaisella ammattitaidolla Eira Mykkänen. OTT Vivan Storlund laati englanninkielisen tiivistelmän.

Väitöskirjan tekeminen monografian muodossa on hanke, jota en suosittele enää kenellekään. Ystäväni Nina Meincke ja Elina Castrén ovat kannatelleet minua sinnikkäästi. Tämän teoksen valmistuminen ei olisi kuitenkaan ollut mahdollista ilman Päivi Honkatukian tukea. Hän on aivan hämmästyttävällä kestävyydellä jaksanut kerta toisensa jälkeen paneutua mitä erilaisimpiin kysymyksiin ja hänen esittämänsä palaute on aina ollut enemmän kuin rakentavaa. Viimeisenä lämmin kiitos Markulle sen muistuttamisesta, että elämää on myös väitöskirjan ulkopuolella.

Helsingissä 26.5.2009

Heini Kainulainen
tutkija, OTL